

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2005/33

Karar Sayısı : 2008/182

Karar Günü : 18.12.2008

R.G. Tarih-Sayı :03.04.2009-27189

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Konya 2. İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinin "ORTAK HÜKÜMLER" bölümünün (A) fıkrasının (12) numaralı bendinin, 17.9.2004 günlü, 5234 sayılı Yasa ile yeniden düzenlenen (d) alt bendinde yer alan "...emsallerinin ulaştıkları derece ve kademeyi aşmamak kaydıyla..." ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Meslek lisesi mezunu olarak Devlet memurluğuna atanan davacının, memuriyette iken Açıköğretim Fakültesini bitirmesi nedeniyle intibakının yeniden yapılması istemiyle yaptığı başvurunun reddi işlemine karşı açmış olduğu davada, itiraz konusu ibarenin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinin "ORTAK HÜKÜMLER" bölümünün (A) fıkrasının (12) numaralı bendinin, iptali istenilen ibareyi de içeren 17.9.2004 günlü, 5234 sayılı Yasa ile yeniden düzenlenen (d) alt bendi şöyledir:

"Memuriyette iken veya memuriyetten ayrılarak (87 nci maddeye tâbi kurumlarda çalışanlar dahil) üst öğrenimi bitirenler, aynı üst öğrenimi tahsile ara vermeden başlayan ve normal süresi içinde bitirdikten sonra memuriyete giren emsallerinin ulaştıkları derece ve kademeyi aşmamak kaydıyla, bitirdikleri üst öğrenimin giriş derece ve kademesine memuriyette geçirdikleri başarılı hizmet sürelerinin tamamı her yıl bir kademe, her üç yıl bir derece hesabıyla ilave edilmek suretiyle bulunacak derece ve kademeye yükseltirler."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Fulya KANTARCIOĞLU, Tülay TUĞCU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, Cafer ŞAT, A.Necmi ÖZLER, Ali GÜZEL ve Serdar

ÖZGÜLDÜR'ün katılımlarıyla 20.4.2005 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, demokratik ve sosyal bir hukuk devletinde Devletin her türlü faaliyetinde kazanılmış hakların gözetileceği, sarfedilen emek ve çalışmanın karşılığının eşitlik ilkesi göz ardı edilmeden verilmeye çalışılacağı, memuriyette iken bir üst öğrenimi bitirenlerin intibak işlemi yapılırken öğrenimine ara vermeden bitiren ve göreve başlayan farazi bir şahsın emsal olarak alınmasının, memuriyette iken üst öğrenimi bitiren kişinin hem çalışıp hem okumak şeklindeki fazla emek ve çabasının göz ardı edilmesi anlamını taşıdığı, bu kişinin Devlete verdiği emeğin yok sayılıp Devlete hizmeti olmayan bir kişiyle eşit kabul edilerek eşitlik ve hakkaniyete aykırılığa sebep olduğu, bu durumun hukuk devleti, sosyal devlet ve kanun önünde eşitlik ilkeleriyle bağdaşmadığı, bu nedenle itiraz konusu ibarenin Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu ibare, memuriyette iken veya memuriyetten ayrılarak üst öğrenimi bitiren kişilerin memuriyette geçirdikleri başarılı hizmet sürelerinin tamamının her yılı bir kademe, her üç yılı bir derece hesabıyla bitirdikleri üst öğrenimin giriş derece ve kademesine ilave edilmek suretiyle bulunacak derece ve kademeye yükseltilmelerini öngören kuralda, aynı üst öğrenimi tahsile ara vermeden başlayan ve normal süresi içinde bitirdikten sonra memuriyete giren emsallerinin ulaştıkları derece ve kademenin aşılmaması koşulunu getirmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil, hakkaniyete uygun bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, işlem ve eylemleri bağımsız yargı denetimine bağlı olan devlettir.

Memurların memuriyete giriş derece ve kademeleri ile memuriyette yükselinebilecek derece ve kademeler, öğrenim durum ve düzeylerine göre farklı belirlenmiştir. Bir memurun mevcut öğrenim durumu itibarıyla yürüttüğü hizmetin, daha sonra bitirdiği bir öğrenim durumu ile yürütüldüğünün kabulü mümkün değildir. Devlet, memurlarının hizmetinden mevcut öğrenimleri kapsamında yararlandığından, itiraz konusu kural ile Devlete verilen emeğin yok sayılmasından söz edilemeyeceğinden itiraz konusu kuralda hakkaniyete aykırılık bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 10. maddesinde, "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar" denilmiştir.

"Yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunanlar kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitlik ilkesi ihlal edilmiş olmaz. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Kamu hizmetini yürüttükleri tarihlerde farklı öğrenim durumlarına sahip olan Devlet memurları aynı hukuki konumda değildir. Aynı öğrenimi memuriyet öncesi tamamlayarak memuriyete başlayan ve hizmet veren kişiler ile memuriyette iken veya memuriyetten ayrıldıktan sonra bitiren kişiler aynı hukuksal konumda bulunmadıklarından eşitlik karşılaştırmasına esas alınamazlar.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 36. maddesinin "ORTAK HÜKÜMLER" bölümünün (A) fıkrasının (12) numaralı bendinin, 17.9.2004 günlü, 5234 sayılı Yasa'nın 1. maddesiyle yeniden düzenlenen (d) alt bendinde yer alan "... emsallerinin ulaştıkları derece ve kademeyi aşmamak kaydıyla ..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 18.12.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Fulya KANTARCIOĞLU	Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN

Esas Sayısı : 2005/33
Karar Sayısı : 2008/182

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ